

TRIBUNA

LIST ČESKOSLOVENSKEHO ZAHRANIČNÍHO ÚSTAVU V EXILU

TRIBUNA

THE COMMUNIST INQUISITION.

DoS, CSR.

ORGANIZATIONAL PRINCIPLES OF THE COMMUNIST
PARTY.

Dr. V. Chalupa, France

Programová diskuse.
Část druhá.

DoS CSR

KULTURNÍ RUBRIKA

Postátnění kultury.

Bedřich Kapr, Německo

Komunistická tvorba v Československu.

B. K., Německo

Věda, svoboda a mír.
Recenze.

J. Novotný, Holandsko

ČS. EXIL

Listy z exilu.

PS USA

VÝVOJ

Přehled situace v Československu
v měsíci březnu 1951.

DoS — PS H.

TRIBUNA - Část studijně politická

THE COMMUNIST INQUISITION.

DoS, CSR.

Roughly one year ago the communists were still asserting that the largest possible freedom of the press exists in Czechoslovakia, as in any People's Democracy for which the Soviet Union is the pattern. Today even the most orthodox communist does not dare to say anything like this in public. He knows he cannot afford to. Never since the Middle Ages has such severe control of thought and speech been imposed in this country. Even the control exercised by the authorities of the old Austrian Empire, in fighting Czech nationalism, were far milder. Perhaps only the Nazi German occupation was similar to this regime.*

Take the example of the schools. Even Universities have no freedom in teaching. At primary and secondary schools special and detailed instructions exist for teachers on what and how to teach. Everywhere social sciences — which acquaint students with communism hold first place. It is true that Germans during the occupation did similar things, such as introducing a maximum of German lessons; but the situation is worse today. During the occupation the teacher could be sure that his students did not believe in the perpetuity of the German Reich and that they would not complain of any «deviation» in subject or method. Nowadays he cannot be sure that one of the students has not been set to spy on him and report every detail to the Communist Party. He cannot «deviate», or he would soon be in trouble.

The same applies to the Universities, where no academic liberty is tolerated. A University professor is no longer allowed to teach what he thinks to be the scientific truth, but only what is the orthodox Marxist-Stalinist dogma. He is obliged to submit to the Ministry of Education, Arts and Sciences a detailed outline of his lectures for approval. The school directors, rectors and deans are appointed by the Minister. Thus only 100% reliable communists can get anywhere. Academic officials used to be elected by the professors at the Universities. This system is not acceptable to the communists. It might happen that a slightly non-conforming rector was elected. Ministerial appointment by Nejedlý will certainly prevent this.

An even worse situation may be seen in the press. Every book before publication has to be read and censored by numerous people. If any unorthodoxy is spotted, the book never will be printed. This applies to original texts as well as to translations. Some time ago the publishing firm «Orbis» edited a series of books, translations of Utopian socialists like Fourier, Saint-Simon and Etienne Cabet. Not one of these authors had an orthodox Communist philosophy, of course. Therefore it was necessary to print only those works and parts of works which suited our rulers. Anyone who reads these books in the original text and these in translation must admire the subtlety of the selection. One could quote many similar examples of censorship of other authors.

But the worst intervention by the Communist inquisition is to be seen in the daily press. The dailies get detailed instructions not only on what to write about but even on how to write it up. They must not only favour the regime, but do it in the way prescribed. If the Central Committee of the C. P. decides that pressmen should advocate the Unified Agricultural Co-operatives building collective cow-sheds, it is the obligation of every editor to do it. If it is decided that these cow-sheds should be finished by the December 20th, 1950, the press must find that this period is the best one for building. If there is old building material available (because there is not enough new material), they must say it would be a crime to use the latter. A journalist who affirmed the contrary would be liquidated. The instructions are detailed indeed: as you see, and any slight error is severely criticized by the Party.

Any Czech citizen who reads about a similar atmosphere in the XVIIIth century in Jirasek's «Temno» must wonder: «Is this possible today, in the XXth century?»

The governing principle of Communism is autocracy. This arises from its theory that the task of leading society belongs to the working class and to its elite, organized in the C. P.

«The Party is the heart and the brain of the working class, its organized vanguard. It asserts the leading role due to the working class in the present development of present day society». (Preface to the Statute of the C. P. of Czechoslovakia, see Funkcionar, 1949, p. 576.)

Consequently the C. P. wants to govern other classes and even the working class itself in the name of the working class. It claims this right not as coming from the will of the people, but rather from the fact that the C. P. is the most conscious sector of the working class; it reserves for itself to judge who is and who is not conscious.

This claim of the C. P. as well as its principles of organization have been developed and perfected by theoreticians from the experience and methods of organizations which were worked out by the VKP/b [Bolchevik Party]. Working illegally and under the systematic oppression of the political police, Russian Social Democracy finally became reduced to a few small circles of chosen professional revolutionaries, perfectly prepared — in practice and in theory — for their activity and completely devoted to the ideals of the C. P. These people, thank to their perfect organization and to their knowledge of politics, easily gained control over the masses of poor, ignorant and forgotten workers. This form of political work enabled the VKP/b to usurp and to maintain power. Because of this success, the form of organization used by the VKP/b has become the model for C. P. all over the world. In theory this form of organization was called «democratic centralism».

As the C. P. is an instrument for establishing and maintaining dictatorship, it cannot be fully democratic in its internal structure; hence the strict party discipline and the prohibition of dissension in the party.

On the other hand, strict enforcement of autocratic principles could have led to quick degeneration. That is why its system of organisation is interspersed with democratic elements :

- 1) The right to criticize (including self-criticism).
- 2) The rule that all decisions be made by the collective.
- 3) Election of officers.

In practice it is impossible to maintain a static relationship between these two conflicting elements. In the course of struggle, the autocratic tendencies increase while the democratic ones diminish, thus —

- 1) All criticism is limited to the «constructive» variety and can only be made during party meetings under the direction of officers.
- 2) Election of highly placed officers is indirect.
- 3) The decision of the majority of the Central Committee is irrevocable; members have to accept it.
- 4) The prohibition of «splits» makes any organized members' influence on the party decisions impossible.
- 5) The selection principle assures the leaders that only such members will be accepted who will not bring in new ideas.
- 6) By interlinking spheres of authority the leaders are always in a position to make their will predominant.

7) The Statute makes it possible for the leaders to destroy any opposition by administrative means.

The necessity of safeguarding this leading, authoritative group follows from these autocratic principles. The tendency to hand over the decisive role to professional politicians and the party machine is almost absolute in the C. P. The rule of the professional politicians and of the party apparatus results from this tendency: the rise of this ruling group is accelerated by the following organizational principles of the C. P.:

1) The selective character of the C. P.

Although the formal decision on acceptance or rejection and expulsion of a member is the privilege of the basic organization, the leaders and the party machine keep the right of issuing both general and particular directives.

2) Indirect election.

The principles of eligibility and responsibility of officers are limited by the fact that they are elected by delegates who select further delegates etc., etc., so that the common member has no influence at all in the highest party committees. A further limitation is the preparation of the election by special commissions, and by the system of selection of delegates prescribed by the Central Committee.

The power of the leading group is based upon the bureaucratic apparatus inside the C. P. and the different types of political police outside the C. P.

These means make it possible to destroy any opposition rising outside the circle of the party managers; serious personal and policy conflicts inside this group are resolved by force through political and even physical liquidation of weaker adversaries, and with effective intervention by the Politburo of the VKP/b (Bolshevik Party).

On account of the training system controlled by the bureaucratic apparatus, and the prohibition of «splits», the rule of the managerial center over the Party is completely ensured.

The Party policy is determined completely autocratically by a small group of experienced political professionals who are practically irremovable by the members. The members are not competent to take decisions on party policy, but it is free to choose new ways of fulfilling the tasks set before them by their leaders.

This is the source of the C. P.'s very effective and elastic organization. The rule of the managerial group is reinforced by the creative energy of the mass of members. Thanks to the C. P. the Communist state represents the highest form of autocratic state that can probably be attained, the most complete hierarchical construction of society.

Its machinery is based upon the false idea that the Party members are the decisive force in the state. By revealing the falseness of this idea, it can be made obvious that the shortcomings of the Communist regime are not accidental, but are all the result of the false structure of society under communist rule; and in that way this machinery can be destroyed.

In democratic countries, where the fractions of the Party do not have to fear liquidation, we must develop and support the organized fight against the autocratic leadership of the C. P. in such a way that the masses of members will become aware of the diminishing of their powers and the creation of a dictatorial class in the party.

In Communist countries, our main effort must be concentrated on dividing the leaders from the common members of the Party by propaganda which shows the real structure of the C. P. After the Soviet Union's experience in dealing with Yugoslavia, it seems likely that a repetition of the Tito case will be possible only in a country which is as powerful as the Soviet Union itself.

Část druhá.

Krise demokratického světa je i krísi ideologickou, rozumíme-li ideologii soustavu ideálů, jichž má být dosaženo, doplněnou soustavou prostředků, jimiž jich má být dosaženo, a odůvodněním, proč má být dosaženo právě těch ideálů a použito právě těch prostředků, které jsou navrhovány. Demokratický svět dnes nemá jasno v cílech — neví, co chce ani co má chtít ani má-li vůbec něco chtít — a tím méně v prostředcích. Proto reaguje na komunismus čistě obranně, negativně, bez soustavnosti a bojovnosti, s rozpaky a polovičatě.

K tomuto stavu lze zaujmout dvojí postoj : buď jej prostě konstatovat a přijmout — a tento postoj znamená konec Západu — anebo s ním nesouhlasit a bránit se proti němu, snažit se jej změnit k lepšímu — a tento postoj znamená snahu o jeho obrodu.

Naše rozhodnutí spolupracovat na jeho obrodě lze chápat jako součást automatického reagování ohrožené (či snad dokonce k zániku odsouzené) společnosti nebo jako plnění mravní povinnosti — obojí vysvětlení je možné a stejně hajitelné. Hlavní však je snad, že jsme se rozhodli pro druhou cestu a že tato programová diskuse je naším skromným příspěvkem k současnému myšlenkovému kvasu na Západě. Je to možná jen směšný pokus ; snad je to i něco víc. Okolnost, že se na tomto myšlenkovém základě podařilo udělat doma i venku už kus úspěšné práce proti komunismu, nás opravňuje k naději, že náš příspěvek nebude tak zcela ničotný.

Současné ideologie a programy demokratického světa nemají — ve srovnání s programy totalitních ideologií — odezvu, protože nejdou na kořen krise. Jsou vyvozovány buď čistě spekulativně z premis, stanovených intuicí, vírou, citem, anebo jsou sestavovány čistě empiricky, upravující ten či onen evidentně defektivní úsek společenské stavby. Důsledkem pak je, že se setkávají s neúspěchem v praxi : buď nejsou vůbec uplatňovány anebo končí při uplatnění větší či menší pohromou.

Z toho lze vyvodit jen jeden důsledek : nežli se přistoupí k určování toho, co *být* má, zjistit nejprve to, co *může být*, což předpokládá prozkoumání toho, co *je*.

Poznání toho, co *je*, pak musí být *objektivní a ověřitelné*. Tomuto požadavku odpovídá poznávání vědní. *Vytváření politické ideologie musí předcházet vytvoření teoretické politické vědy.*

Má-li věda pro praktickou politickou činnost takový význam, je nutno jistě prozkoumat hranice jejích možnosti, t. j. hranice rozumového poznání (myšlení), jehož je věda nejdokonalejším výrazem. Je nutno vymezit, co je ve výsledku poznání obrazem skutečnosti a co je přínosem toho, kdo poznává.

Myšlením se jednak zabývá psychologie, jednak noetika (logika).

Psychologie se zabývá myšlením jako fyzickým pochodem, dějem v prostoru a času, vázaném na člověka jako na psychofyzickou jednotku, jejímiž vlastnostmi se zabývá jako činiteli, kteří myšlení ovlivňují. Naproti tomu se *noetika* (logika) nezabývá *myšlením*, nýbrž *myšleným*, t. j. rozbírá výsledky myšlení, vyjádřené v soudech, a hledá jejich konstrukci. Nezabývá se tedy vůbec *subjektem* myšlení, a pokud se o něm

zmiňuje, tedy jen tehdy, že výsledky myšlení musí být logicky nutně přiřčeny někomu, kdo je vytvořil (proto nemluví noetika na rozdíl od psychologie o «člověku», nýbrž o «poznávajícím subjektu», aby naznačila jeho ryze teoretický charakter). Tomuto subjektu myšlení, který je jen logickou konstrukcí, bodem přiřčitelnosti, jsou pak jako vlastnosti přiřčány zákonitosti, které noetika objevuje rozbohem myšleného. — Názorně lze postup noetiky charakterizovat asi takto: Noetika postupuje stejně jak by postupoval badatel, který by objevil knihy (t. j. výsledky myšlení) nějakých bytostí z jiné planety. Podle obsahu těchto knih by hledal, jak jsou pojmy a poznatky řazeny a vůbec tvořeny, a nakonec by konstatoval svou stavbu tohoto poznání (jeho formu) přiřčel jako vlastnost mu neznámému a nepředstavitelnému pisateli knih.

Pro hledání vědecké metody má noetika oproti psychologii jasné výhody. Zatím co psychologie nemůže přesně sledovat průběh pochodu v lidském mozku, zatím co její předmět je v neustálém pohybu a uniká jí, zatím co se musí uchýlovat k pomocným metodám, aby se mu nepřímo přiblížila, je předmět noetiky jasný, přesný a neměnný: hotové zachycené poznatky.

Základním problémem noetiky (který je současně problémem možnosti a hranic rozumového poznání) je problém poměru mezi poznávajícím subjektem a poznávaným objektem, problém, zda poznávaný předmět existuje jen v mysli poznávajícího anebo nezávisle mimo něj, t. j. zda předměty, o nichž poznání vypovídá, jsou skutečné anebo jen ve vědomí poznávajícího subjektu.

Rozbor poznatku vede k závěru, že *existuje skutečnost mimo vědomí poznávajícího subjektu*, protože různé vlastnosti různých předmětů, o nichž poznatky vypovídají, si odpovídají a vzájemně se doplňují způsobem, který dokazuje, že se za nimi skrývá lýž, od poznávajícího subjektu neodvislý činitel (na př. stupeň užitečnosti nějakého předmětu poznání — kladivo — odpovídá stupni tvrdosti jiného poznávaného předmětu — dřevo, železo, kámen).

Po vyloučení možnosti, že poznání je výhradním výplodem aktivity rozumu, musí noetika řešit otázku, jak vstupuje skutečnost (neomenon, věc o sobě) do vědomí poznávajícího. Zde zjišťuje, že poznatky nevypovídají přímo o skutečnosti, nýbrž jen o tom, jak se skutečnost poznávajícímu subjektu jeví, t. j. o jeho *zkušenosti*. Rozum nepracovává přímo skutečnost, nýbrž jen její odraz, který mu zprostředkují jeho vnímání (psychofysické) prostředky, t. j. zpracovává *smyslové snímky* skutečnosti, které intuicí seskupuje v určité celky, jež vstupují do poznávacího procesu jako jeho základní kameny: t. zv. předměty reálné (femonon). +)

Rozdíl mezi skutečností a smyslovým snímkem, který vzniká střetnutím smyslových orgánů se skutečností, je neměřitelný a nevyjadřitelný pro neznámost skutečnosti. Skutečnost je poznávána jen ze zkušenosti, t. j. přes smyslové orgány, a není cesty ani prostředků, které by rozdíl mezi skutečností a zkušeností mohly vymezit. ++)

V totožnost či podobnost skutečnosti se zkušeností lze *věřit*, nelze ji však *dokázat*.

Poznání není ani pouhou reprodukcí zkušeností. Kdyby mezi zku-

+) Rozdíl mezi smyslovým snímkem a reálným předmětem zná i psychologie, která jej vyjadřuje pojmy «vjem» a «počítke».

++) Skutečnost je snad poznatelná jinými poznávacími schopnostmi než rozumem (myšlením): t. zv. přímým nazíráním (intuicí, mystikou). Vzhledem k nedostatku znalostí o těchto poznávacích cestách a vzhledem k nedělitelnosti a nekontrolovatelnosti takto získaných poz-

šenosti (reálným předmětem) a poznatky nebylo rozdílu, nemohly by výpovědi o zkušenosti vykazovat objektivnost a obecnou platnost; protože soudy objektivní i obecně platné jsou možné, je tuto jejich možnost nutno vysvětlit. Vysvětlení je jen jedno: obecná platnost a objektivnost poznání se zakládá na přínosu poznávajícího subjektu do poznatku. Tímto přínosem se ovšem skutečnost ani zkušenost nerozmnožuje; tento přínos je immanentní (vlastní) myšlení (jako způsobu vědeckého poznávání). Je možno rozбором poznatků zjistit zákony a pravidla této k reálným předmětům nepatřící části poznatků; tato zákonitost tvoří tak zvané *nazírací formy poznání*. +++)

Použitím nazírací formy k myšlenkovému zpracování zkušenosti změní se předmět reálný v *předmět myšlenkový*; reálné objekty jsou pořádaný v myšlenkové objekty zařazováním do obecných forem, které tvoří podstatu rozumu v noetickém slova smyslu. Použitím různé nazírací formy lze z jednoho a téhož předmětu reálného získat různé předměty myšlenkové. +++++)

Rozбором poznatků lze tedy určit tuto strukturu (i hranice) rozumového (vědeckého) poznání:

Poznatky jsou tvořeny vzájemným působením skutečnosti a poznávajícího subjektu.

Skutečnost sama je (rozumem) nepoznatečná; působí na poznávající subjekt prostřednictvím jeho vnímacích schopností (smyslů), které mu ji tlumočí ve formě smyslových snímků. Poznávající subjekt je zpracovává intuitivně v reálné předměty, které se v poznávacím procesu proměňují v předměty myšlenkové spojením s nazírací formou.

Obraz světa, jak jej poznávající rozum vytváří, skládá se tedy ze dvou prvků:

1) *zkušenostního obsahu*, který jest v jistém smyslu odrazem skutečnosti, zprostředkovaným smysly a zpracovaným intuicí;

2) *způsobu nazírání*, který je (s noetického hlediska) apriorní vlastností rozumu.

Tyto dvě složky dávají také dvě (výlučná) měřítka vědeckého poznání: Poznatky, které jsou v souladu se skutečností, jak se jeví poznávajícímu subjektu prostřednictvím zkušenosti, jsou *pravdivé*; poznatky, jež zkušenosti odporují, jsou *nepravdivé*. — Poznatky, které jsou v souladu se zákonitostí myšlení, jak je zjištěna logikou (noetikou), jsou *správné*; poznatky, jež těmto pravidlům odporují, jsou *nesprávné*.

natků nelze jich použít k zjištění rozdílu mezi skutečností a reálnými předměty, jež jsou jejím odrazem v poznávacím procesu.

++++) K usnadnění pochopení se zpravidla obrazně označují za apriorní (předem dané, vrozené) vlastnosti poznávajícího subjektu (poznávajícího rozumu). Při tomto obratu je nutno vždy mít na mysli, že

1) tyto «vlastnosti» nebyly zjištěny zkoumáním myšlení jako aktivity živoucího člověka, nýbrž jsou pravidly, která byla získána jako obecně platná rozбором poznatků;

2) přiřítají se nějakému subjektu jen z toho důvodu, že u poznatků, které jsou zkoumány a jejichž skladba je rozbírána, musí nutně být někdo, kdo k nim došel a kdo nemůže poznávat jinak (poněvadž by se tato možnost někde v poznacích objevila), komu tudíž objevenou zákonitost lze přiřítit jako jeho vrozenou (apriorní vlastnost);

3) tento «poznávající subjekt» je logickým výplodem rozboru poznatků, «skládá se» jen ze zákonů myšlení, které jsou mu přiřítány jako vlastnosti, a není totožný s žádnou živou bytostí.

++++) Na př. tabák, pozorovaný pod zorným úhlem přírodovědy,

KULTURNÍ RUBRIKA

POSTÁTNĚNÍ KULTURY.

Bedřich Kapr, Německo.

Někteří lidé, zdá se, přisuzují teorii znárodnění komunistům a předpokládají, že s porážkou Sovětského svazu přestane být uváděna v praxi a bude dána do starého železa. Říkají, že znárodnění znamená vyvlastnění výrobních sil ne proto, aby byl zvyšován životní standard lidstva a aby byl uskutečněn blahobyt, k němuž dnešní stupeň techniky dává dobré předpoklady, nýbrž proto, aby stát upevnil svou moc, aby se stal neomezeným pánem nad životem, myšlenkami, tužbami i smrti svých občanů, aby mohl nesmyslně zvětšovat svůj zbrojní potenciál a aby posléze nastolil po celém světě své imperium. Myslí si, že nemusí hledat žádný jiný argument pro své tvrzení; existuje přece Sovětský svaz. Věc však lze také obrátit: kdyby byl západní svět rozřešil v letech 1918—1933 hospodářské a sociální problémy lidstva, kdyby byla Anglie už v roce 1918 nastoupila cestu, kterou začala až roku 1945, kdyby čs. vláda byla splnila sliby, které byly dány dělnictvu, když vznikala, kdyby byl ostatní svět už po první světové válce ochoten pomáhat zanedbaným zemím a hospodářsky postiženým státům, které mají vůli žít svobodně a jsou ohroženy, jména Hitler a Stalin by byla neznámá a místo Marxe a Lenina by se citovali třeba G. B. Shaw (Průvodce moderní ženy po socialismu) a H. G. Wells (Práce, štěstí a blahobyt lidstva).

Termín «znárodnění» nebo «postátnění» může mít různé výklady. Měli však mít toto «znárodnění» v praxi jaký smysl, musí znamenat tolik: když byla přijata zásada, že si člověk bude obhajovat svůj život vlastní prací a nikoli tím, že by vládl kapitálem, stroji nebo zemí, výrobní prostředky se stávají veřejným, obecně prospěšným vlastnictvím. Dovolávat se tu příkladu Sovětského svazu je zcela nesmyslné. V komunistické teorii bylo otevřeně řečeno, že komunistické postátnění nemá na mysli obecný, nýbrž jenom třídní prospěch, a v stalinské praxi není cílem všelidský a ani ne třídní užitek, nýbrž světové, rusko-komunistické imperium, udržované při životě fašistickými prostředky. Zbývá otázka, kdy a jak by mělo být provedeno převedení kapitálu, výrobních prostředků a země z vlastnictví soukromého do veřejného, všeobecně prospěšného, případně jak bude dosavadní postátnění zachováno. Všechno nasvědčuje tomu, že se tak do všech důsledků nestane ani v několika nejbližších letech, ani že tato operace, která by změnila uspořádání celého světa a zasáhla do života každého člověka, bude uskutečněna diletantskými řezy krvavého násilí revolucí nebo válek. Není třeba revolucionářů, nýbrž hospodářů, kteří mají na mysli vytvoření a zabezpečení světa pro všechny; je třeba inženýrů, statistiků, lékařů, mravokárců a světců, obilí, léků, obydlí, energie, dobrých příkladů, jak žít: nikoli žoldnéřů, diplomatů, špiónů, atomových pum, děl a tanků. V této perspektivě není porážka Sovětského svazu cílem,

se jeví jako rostlina určité kategorie, vyvíjející se podle určitých zákonů; pozorován pod zorným úhlem národního hospodářství jeví se jako statek určité ceny, při čemž jeho botanické začlenění je naprosto irrelevantní (bezvýznamné). Je zřejmé, že myšlenkový předmět «tabák» v národním hospodářství je něčím zcela odlišným od myšlenkového předmětu «tabák» v botanice, ačkoliv se jedná očividně o též předmět reálný.

nýbrž prostředkem a podmínkou k svobodnému rozvoji světa. Je sice třeba zachránit lidstvo před koncentračními tábory, ale je zároveň nutné vybudovat spravedlivý svět pro všechny. Bez spravedlivého světa není skutečné svobody. Jedno bez druhého je utopie, lež a demagogie.

Nuže, jak se nyní jeví otázka znárodnění v Československu a ve všech komunistických zemích (ani tuto věc nelze přece řešit s dilčím, nepodstatného, «československého» hlediska)? Bude zrušeno nebo zachováno? A bude-li zachováno, tedy v jakém měřítku? Po tom, co bylo dříve řečeno, může být jenom jedna odpověď: kapitál, výrobní prostředky a země mají být ve veřejném vlastnictví potud, pokud je to obecně prospěšné. V první části problému to znamená, že všude tam, kde to je obecně prospěšné, by měly být ponechány ve veřejném vlastnictví, a kde to ještě není obecně prospěšné, by měly být převedeny do soukromého držení. Nakonec se skutečně mnoho lidí, kterým není nic vzdálenějšího než Sovětský svaz a stalinský komunismus, ale kterým jde o budoucnost lidstva, shodne na tom, že výroba ledniček, lodí, oděvů, domů, potravin a léků má být organizována tak, aby to bylo co nejúčinnější pro všechny. Budou mít třeba různé názory o tom, jakých metod užít a jakého organizačního aparátu, budou diskutovat o tom, kdy a jak se to má stát a jak rychle je třeba postupovat, ale budou zajedno v tom, že soukromé vlastnictví výrobních prostředků, země a kapitálu je nemravné, nesociální, nespravedlivé, neúčelné a neprospěšné.

Ale otázka, zda je prospěšné znárodnit, lépe řečeno ponechat znárodněn veškerý průmysl nebo jenom jeho část je zcela nepodstatná proti jinému problému: do jaké míry zůstane znárodněna také kultura? Konkrétně to znamená: jakým způsobem organizovat filmovou výrobu, nakladatelství, tiskárny, divadla, rozhlas a osvětovou práci — tedy všechny nynější prostředky komunistické propagandy? Je prospěšné, aby byly vráceny do soukromého majetku, nebo zůstanou nadále ve veřejném vlastnictví? Každý stát, i když bude chtít být sebe osvícenější, bude-li vlastnit na př. tiskárny, bude vždycky náchylný k tomu, aby podporoval spíše žurnalisty a spisovatele, kteří jej budou chválit, než ty, kteří budou mít v úmyslu jej kritizovat. Ze státních filmových ateliérů budou vždy vycházet filmy, které budou alespoň indiferentní nebo budou stát přímo chválit, ale ne takové, které jej budou kriticky analyzovat. Máme zde příklad čs. rozhlasu z první republiky nebo BBC, rozhlasových společností ani ne státních v plném významu tohoto slova. Čs. rozhlas byl v první republice t. zv. objektivní, nadstranícký: v praxi byl konformistický, případně indiferentní, ale nikdy nemohl poukazovat na nedostatky státu. Podobně je tomu s nynější britskou rozhlasovou společností. V případě rozhlasu je toto řešení snad přípustné nebo i žádoucí, leč lze se také spokojit s konformisticky krotkým divadlem, filmem a tiskem? Jestliže dáme státu třeba i jen hospodářskou a organizační moc nad literaturou, divadlem, tiskem a filmem, dospějeme v každém případě k zglajchšaltování, i když to bude třeba «zglajchšaltování osvícené». Bude-li existovat přímá hospodářská a organizační závislost kulturních disciplín na státu a jeho aparátu, nebude stát zavádět cenzuru (jako ji vlastně nepotřebuje ani komunistický režim), aby usměrnil divadlo, film a tisk. Na druhé straně si ovšem uvědomujeme všechny nevýhody, které by mělo na př. soukromé nebo stranické vlastnictví tiskáren. Řešení je naznačeno už v tom, když jsme řekli, že postátnění by mělo být v mnoha případech nahrazeno družstevní a komunální správou podniků. Takto organizovaný městský nebo družstevní tiskárenský podnik by na př. vydával některému ideovému a nikoli hospodářskému sdružení denní list, při čemž by měl ve

správě celou hospodářskou stránku podniku, ale nemohl by nijak zasahovat do linie listu. Podobně by tomu mohlo být s výrobou filmů; ateliery a distribuce by byly družstevní, kina by patřila městům a obcím a produkce by byla svěřována nezávislým skupinám filmových pracovníků, které by byly financovány z výtěžků kin ne zcela nepodobným způsobem, jako stát dříve subvencoval divadla; aniž zasahoval do jejich umělecké správy.

Obecně lze říci, že jedině možné řešení spatřujeme v tom, *když budou přísně od sebe odděleny hospodářsko-organizační sektor a ideově-umělecká stránka* divadel, filmu a tisku tak, aby hospodářsko-organizační sektor, vymaněný z přímé moci státu, byl svěřen menším autonomním útvarům, které však budou spravovány se zřetelem k obecnému prospěchu (podobně jako elektrárny a městská doprava), aby ideově-umělecký sektor byl spravován povolanými odborníky, kteří nebudou ve své funkci odpovědní ani státu ani hospodářskému vedení podniku, nýbrž kontrolnímu sdružení, které bude složeno ze všech zájmových činitelů, v němž však budou mít většinu nezávislí kulturní pracovníci. Není přípustné, aby o tom, co se hraje v divadlech, co se tiskne a co lze vidět v biografu, rozhodovala tajná politická policie, ale není možné opakovat ani to, aby administrativní ředitel novin mohl rozhodovat o obsahu listu už třeba jenom tím, že by prováděl hospodářský nátlak na redakci. Kdyby byla uskutečněna rozumná decentralisace, byl by učiněn podstatný krok kupředu. Komunisté mohou dnes velmi snadno kontrolovat veškeré vydávání knih, když sousředili několik set soukromých nakladatelství do hrstky mamutích podniků. Tato nakladatelství bude třeba znovu rozdělit, po stránce hospodářské je dát do správy družstevní a komunální a po stránce umělecké a ideové je svěřit vedení nezávislých kulturních pracovníků, kteří budou reprezentovat různé ideové a umělecké zaměření (jako příklad může tu sloužit velká průkopnická práce F. X. Šaldy v Melantrichu). Dnes lze tyto věci naznačit ovšem jenom zhruba a schematicky a teprve praxe bude moci ukázat nejlepší způsob hospodářské a technické organizace filmu, divadel, tisku a rozhlasu. Bude ostatně třeba postupovat od případu k případu. Jinak se situace jeví, uvažujeme-li o organizaci nakladatelství, která jsou zpravidla hospodářsky aktivní, novin nebo revuí, které třeba nebudou pokaždé hospodářsky soběstačné, a oblastního divadla, které nebude moci nikdy krýt své potřeby z tržby. S touto otázkou, kterou jsme nazvali postátnění kultury, souvisí na př. otázka znárodnění zdravotnictví a lékařů, hospodářské zabezpečení církví, *poměr školství ke státu* a j. I tu by se mělo vycházet z toho, aby ideová a hospodářská stránka byly od sebe co nejpřísněji odděleny všude tam, kde postátnění přesahuje rámec národního hospodářství a zasahuje do oblasti kultury, při čemž by stránce ideové byla plně zabezpečena nezávislost. To je jediným způsobem, jak odstranit neúčelné a nemravné soukromé vlastnictví výrobních a kapitálových sil i země a jak z nich učinit obecně prospěšné vlastnictví i zároveň zabezpečit prvenství kulturních hodnot před hospodářskými a svobodu jednotlivce před státem.

KOMUNISTICKÁ TVORBA V ČESKOSLOVENSKU.

B. K., Německo.

Kultura má v komunistickém státě dvojí úkol: propagovat bolševickou ideologii a oslavovat režim. Jestliže si kulturu rozdělíme na osvětu, t. j. aplikovanou kulturu, a tvorbu, t. j. původní kulturu, a podle těchto dvou hledisek zkoumáme výsledky komunistického snažení za poslední tři roky od února 1948, nemůžeme nevidět zdánlivě velký

rozinnách osvěty a hluboký úpadek původní kulturní tvorby. Úspěchy na poli osvěty mohou komunisté snadno vyjádřit přesvědčivými čísly : nové biografy, zejména na úzký film, rozvoj oblastních a vesnických divadel, počet nových veřejných nebo poloveřejných knihoven, náklady knih a desek vážné hudby, nové mateřské školy, jesle, nové vysoké školy atd. Mnohé z těchto věcí by snad byly zřízeny i bez komunistického panství, v některých případech dokonce ještě ve větším počtu, ale vcelku je jasné, že komunistický režim v Československu věnuje osvětě mnohem větší péči i položky v rozpočtech než kterákoli dřívější vláda. Rub tohoto zdánlivého pokroku je právě v tom, že komunistům v osvětové práci nejde o popularisaci kultury v pravém smyslu, o zlidovění a zesocialisování všech uměleckých disciplín, vědy a filosofie, nýbrž právě jenom o širokou popularisaci bolševické ideologie. Úpadek tvorby je snadno pochopitelný : naprostá závislost všech kulturně tvůrčích disciplín na kulturně-propagačním oddělení sekretariátu ÚV KSČ, nedostatek formální a věcné kritiky, den ze dne se měnící politická taktika strany, na níž je tematika nové tvorby přímo závislá. Konečně je třeba brát v úvahu také to, že tři roky od února 1948 i šest let od května 1945 nejsou nikterak dostatečným časovým úsekem k tomu, aby mohla být vyvolána v život nová, bolševická kultura. To, co bylo dosud vytvořeno, jsou prozatím jenom paběrky, o nichž si na dálku můžeme z ukázek po časopisech, v novinách a v rozhlase učinit značně přesnou představu.

Největších úspěchů dosáhla v posledních třech letech komunistická *poesie*. Je to snadno pochopitelné : poesie nejrychleji a nejcitlivěji reaguje, česká řeč, dalo by se říci poloanekdoticky, už od několika desítk leti «básní sama», česká poesie má dosti dlouhou komunistickou a revoluční tradici. Konec konců nesmíme zapomínat na př. ani na to, že poesii lze «šifrovat» s minimálními technickými prostředky a že ČSM se svými soutěžemi tvořivosti, recitačními sbory a p. jaksi nepřímě inspiroval naše básníky. Česká komunistická poesie má nyní desítky při nejmenším průměrně kvalitních jmen. Namátkou můžeme jmenovat Nezvala, Pilaře, Sedláče, Nohu, Neumanna ml. Ani jeden z nich, zdá se, není stoprocentní bolševik. Ostatně ani Sovětský svaz neměl nikdy sto procentně spolehlivé bolševické básníky ; nebyl jím ani Majakovský. Pokud se týká československých básníků, je takový Nezval spíše než komunist a naivní, zaslepený oportunista, domácí šašek pražské hradní společnosti, Pilař karierista, který ze zuřivého agrárníka stal se neméně zuřivým «komunistou» a p. Mnozí komunističtí básníci se naopak zase po únoru odmlčeli : na př. brněnský Oldřich Mikulášek, jeden z vůdčích básníků mladší generace. Komunistickou censurou neprošlo několik jeho nových sbírek. A Halas zemřel, aniž, jak pravil Ladislav Štoll, «dovedl najít rým na Stalina». Vynikající básník a překladatel francouzské poesie Josef Palivec je v komunistickém vězení. Taková je skutečná bilance, značně odlišná od té, jaká se vyhláší z Prahy.

Prosa : drobnosti od Marka, Drdy, Majerové, Pujmanové, Glazarové. Několik neumělých pokusů o beletrizované reportáže z továren, dolů a JZD (na př. Neuls, mladý ostravský žurnalista). *Divadlo* : desítky dramatisovaných reportáží a dramatisace Zápotockého «románu» Vstano noví bojovníci. *Výtvarné umění* : Brož, Zábranský, Paderlík a j. — výtvarně nezvládnuté velké komposice s náměty z února 1948. *Hudba* : řada mládežnických, vojenských a jiných příležitostných písní. Kantáty na Stalina a Sovětský svaz. Chybí tvorba instrumentální, symfonická, opery. *Film* : ateliery soustavně neplní pětiletku. Nedostatek námětů.

Vcelku nemají komunisté, čím by se mohli pochlubit. Mezinárodní «úspěchy»? Snad Švabinského kresba Julia Fučíka nebo skladby Do-

biášovy? «Kulturní» aparát nebyl nikdy ještě tak rozsáhlý jako dosud: úřady, schvalovací komise, plánování, odborové organizace, «kulturní pracovníci» na závodech, ve všech komunistických buňkách, «kulturně»-propagační referenti na všech sekretariátech a ve všech desítkách; mamutí nakladatelské podniky, nové výstavní sítě, nové vědecké ústavy. Ale nakonec není, kdo by psal, maloval, skládal, badal. Místo toho je třeba plánovat, výkazy o «činnosti», zúčastňovat se brigád, bolševisovat «kulturu».

Bylo by lze snést desítky, stovky a tisíce důkazů pro tato tvrzení. Spokojme se (pro nedostatek místa — a také proto, že by nebylo zajímavé zabývat se detailně tím, jak kdo dnes v Československu kolabuje) s jediným citátem: Václav Husa, «Práce J. V. Stalina o jazykovědě a úkoly naší historické vědy», Tvorba roč. XX, čís. 5, str. 115 z 1. II. 1951: «Svůj hlavní úkol spatřuje (Státní ústav historický) v automatickém pokračování v několika velkých edicích pramenů, převážně k středověkým dějinám, při čemž je sporné, zda tu jde vždy o práci skutečně nejpotřebnější a nejnaléhavější. Je na př. problematické, zda má cenu vydávat mechanicky a v úplném znění všechny latinsky a italsky psané dopisy papežských nunciů v 16. a 17. století, když nemáme nejen vydány, ale ani zkatalogisovány mnohem důležitější prameny k našim dějinám...»

Nuže, zdaleka se ještě nepodařilo komunistům dostat na svou stranu kulturní a umělecké pracovníky, jak se tím někdy chlubí. Stovky spisovatelů, umělců a vědců po únoru 1948 nepromluvily ani slovo. A nejenom proto, že by jim v tom komunisté bránili. Naopak. Komunisté jim nepřestávají slibovat hory doly. Úspěchy jsou nepatrné. Lze někoho přemluvit nebo podplatit nebo přinutit k podepsání manifestu, k «organizování», k «úřadování», k «sjezdování». Ale mnohem nesnadnější je vyvolat v život komunistickou uměleckou, vědeckou a filosofickou tvorbu. Zdaleka není tak velká «zrada vzdělanců» u nás, jak by se mohlo zdát povrchnímu pozorovateli.

VĚDA, SVOBODA A MÍR.

J. Novotný, Holandsko.

Recenze.

Úvaha «Science, Liberty and Peace» známého romanopisce a essayisty Aldousa Huxleye vychází u Chatto and Windus, Londýn, druhým nákladem; první vydání se datuje z r. 1947. Příslušník rodiny proslulých vědců-biologů (bratr bývalého předsedy UNESCO) zabývá se zde řešením současné krise.

Jako většina sociálních vědců (Stuart Chapin, H. Hart, Ogburn atp.) vidí i Huxley dnešní krizi v rychlém rozmachu technologie na úkor ostatních kulturních složek: morálky, politiky, náboženství. Soudí, že tento rozvoj podporuje diktaturu, zcela v souladu s velkým myslitelem K. Mannheimem (Man and Society in an Age of Reconstruction): vládnoucí menšina, vlastníci tanky, vrhače plamenů a letadla, snadno přemůže masy povstalců, ozbrojené na př. ručnicemi. Proti tomuto zlu, plynoucímu z užité vědy, uvádí Huxley na prvním místě zbraň čistě duchovní: je jí Gandhiovo hnutí nenásilného odporu, satyagraha, jak je popsal Krishnalal Shridharani (War without Violence, New-York 1939). Toto hnutí prý ukazuje možnosti i těm nejpraktičtějším politikům; vzrůstá prý se v současné době (ironií dějin) v Německu, kde odpor proti zatažení do válečného konfliktu, odpor proti válce, je nanejvýše silný. (Str. 9.)

Jakým způsobem pak má být svět, jednou osvobozený tímto hnu-

tím «nenásilného odporu» organisován? Na tuto otázku odpovídá Huxley s důrazem: decentralism. Stejně jako autor manažerismu James Burnham nevidí Huxley podstatného rozdílu mezi komunismem, socialismem a kapitalismem dnešní doby, soudíme-li s hlediska demokratické svobody. Znázorněný průmysl je organisován po kapitalistickém vzoru: jak pod kapitalismem tak pod socialismem (a přirozeně mnohem více pod komunismem) je prostý občan zbaven téměř všeho majetku a učiněn závislým od hospodářských či politických «bossů» (manažerů). Ani odborové organizace neznamenají velkou pomoc dělnictvu a zlepšení tohoto stavu: vedle parťáků přistupují zde «bossové» v podobě funkcionářů odborových organizací: všude závislost jedince na vládnoucí oligarchii. Tato vládnoucí menšina není kontrolována ničím jiným než papírovou ústavou.

Ve státech, kde socialism vystřídal kapitalism nenásilně, netřeba se obávat bezprostředních kotrmelců. Což však, až doroste generace dnešní, nevychovaná demokratickými zřízeními věřejška? Despotism, i když je to despotism benevolentní zůstane despotismem; a co až jednoho dne zas člověk podlehne pokušení plynoucím z té vsi nakupené moci? Na lidskou povahu v tomto ohledu není spolehnouti. Konečně přý se všeobecně uznává, že socialism, spočívající na autokracii či oligarchii není socialismem (Middleton Murray). — A proti všem těmto zlům navrhuje Huxley lék: aby se všichni technici a vynálezci vědomě soustředili na takové vynálezy, které by neposílily moc menšiny, ale směřovaly k tomu, aby každý člověk mohl být samostatným výrobcem. Ne znamenalo by to, že hospodářství by se stalo neekonomickým; Huxley se odvolává na Ralph Borsodi-ho, který přý dokázal, že masová výroba je účinná a výhodná jen asi v jedné třetině dnes vyráběných výrobků. Tato průmyslová decentralisace, by musela být provázena decentralisací správní a sociálními reformami; sama znamená reformu: více původní demokracie a řízení vlastních záležitostí.

Tyto praktické reformy musí být provázeny zvýšeným vědomím, že věda není jediným způsobem poznání, které má člověk k dispozici. Je nejlepším prostředkem k ovládnutí; spočívá na převedení mnohosti na stejnost, identitu; v praxi to znamená zjednodušování; je jasno, že i vědecky řízená společnost, plánování, bude do jisté míry zjednodušením skutečných vztahů lidí samých. Tito plánovatelé společnosti postrádají něco či někoho, kdo by je sám plánoval; toto byl v dřívějších dobách úkol náboženství, které zavazovalo i vládce. Dnešek však zapomíná stále poučky historie i náboženství.

Druhá část knihy rozvádí Emersonovu myšlenku «soběstačnosti» (self-reliance), kterou dnes v USA zastává R. Borsodi, a v Anglii W. Wellock. Huxley přichází tu též se svým posledním návrhem — organisovat aktivně vědce proti válce a proti všemu vynalézání a zdokonalování technických zbraní a masové výroby v průmyslu. Nejde ani tak o pracovníky z oboru věd čistých, ale věd užitých. Poukazuje na skutečnost, že UNO doposud se soustředí jen a jen na problém rozdělení moci ve světě; problém jak dál světu více chleba i v izolovaných územích za války, byl odsunut do podřadné komise. Zde, na poli zvýšení produktivity, zbývá ještě hodně práce budoucím vynálezům. Závěrem se Huxley připojuje k návrhu dr. G. Weltfische (Scientific Monthly, September 1945), že by vědci a technici měli skládat přísahu, která by byla obdobná jako přísaha, kterou lékaři ve Velké Británii skládají před zahájením praxe. Tato přísaha by zněla asi následovně: «Zavazuji se, že užiji svých vědomostí ve službě lidstva, proti ničivým silám světa a bezohledným zájmům lidí; že budu spolupracovat se svými kolegy-vědci bez rozdílu národnosti, víry či rasy k těmto našim společným cílům».

Tolik Huxleyova knížka. Máme-li k ní zaujat kritický postoj, uvádíme aspoň dvě poznámky. Kladný je snad přínos Huxley-ho tam, kde je kniha chápána jako ideál budoucí společnosti, jak by ta budoucí společnost snad mohla a jak by měla vypadat. Není nikdy na škodu napínat fantazii tímto směrem, pakliže se tato fantazie opírá o zkušenost z minula a o pevné mravní přesvědčení. Čtenář Mannheima skutečně uvítá návrh *reorganisace technických věd*, jejich usměrnění a plánování — což je vlastně podstata konkrétní části knihy, ačkoliv Huxley to nepřiznává a proti plánování zazvoní sem tam ostrým slovem tradičního britského individualismu, bojíciho se pout jakéhokoli systému, byť i systému vědeckého. Rovněž *decentralismus* administrativní i hospodářský lze uvítat, zvláště jako školu demokracie. A i to, že Huxley si uvědomuje nutnost kulturního zaměření celé budoucí společnosti a ani hodnot náboženských povrchně neodmítá, uvítají mnozí čtenáři jako klad jeho essaye.

Na druhé straně však zapomíná autor řešit základní politický problém dnešní doby — problém začátku. Jak šíření proti válce a násilí tak i decentralisace, tak i konečně zákaz vědcům vymýšlet nové zbraně znamená silné mocenské oslabení státu, v němž se tyto poučky ať už soukromou iniciativou či politicky, začnou uplatňovat. A zde se střetáme s problémy, nadhozenými stoupenci politiky reálné — balance of power : je to jen rovnováha mocenských sil, která je dnes záštitou míru. Ve chvíli, kdy SSSR se bude domnívat, že je mocensky silnější než Západ, světový konflikt se stane neodvratným. Soudnému čtenáři je jasné, že může začít s propagací myšlenek Huxley-ho teprve, až bude mít záruku, že tato kniha je čtena i na druhém břehu, v SSSR, že zatím co on propaguje mír, nebude spolknut sověty. Mravní imperativ : začni u sebe sama ! dostává se zde do rozporu s příkazem odporování zlu : slabostí a ustupováním rostlo zlo, ať už je to v podobě despotického vládnutí dcery macechou (vzpomeň na Jane Eyre ¹) či v podobě nové technologické války, které se Huxley snaží zabránit. Satyagraha se ukázala dobrou zbraní proti humanismu moralisujícím Britů. Nedává však odpovědi, jak lze šířit hnutí nenásilného odporu ve státě, kde se lidé nemohou ani volně scházet, ani se dovídat pravdu, kde syn hlídá a udává svého otce a stát vlastní prostředky, jako je radio a usměrněný tisk a školství.

S tohoto hlediska posuzována, kniha budí dojem nereálnosti, utopičnosti a mnohý politický adept pokrčí po jejím přečtení rameny : je to pěkné, poutavé — ale co s tím ?

ČS. EXIL

LISTY Z EXILU.

PS USA.

V exilu, 16. dubna 1951.

Milý příteli,

bylo rušno v exilových kruzích v uplynulých třech měsících. Slo o jednotu čs. exilu. Není pochyby o tom, že jednota, kterou až do ledna 1951 představovala Rada svobodného Československa, byla jednota umělá, málo schopná splnit poslání, které si předsevzala při svém ustavení. Rekli si jedni: skončíme neplodné debatování a hádání se, tato jednota nikam nevede, protože je to jednota formální, optická; utvoříme jednotu

zdánlivě menší, avšak ideově zcezenou, organickou jednotu, schopnou účinného boje proti komunismu. Ti druzi trvali na tom, že pravda je na jejich straně, že »součet politických stran rovná se Rada rovná se čs. lid«. A tak v době, kdy západní demokracie pochopily, že komunistická nadvláda ve východní a střední Evropě je permanentním ohrožením západní demokracie, že komunismus usiluje v každém případě o nadvládu světovou a vyčkává jen vhodné chvíle, a že střetnutí Západu s Východem je nevyhnutelné, nebude-li komunismus poražen politicky nebo vnitřním rozkladem, v době, kdy už i Amerika přináší v tomto boji oběti na životech, dostal se čs. exil (alespoň dočasně) do slepé uličky: kdo je reprezentantem a mluvčím čs. exilu a porobeného lidu doma? Národní výbor svobodného Československa či Rada svobodného Československa?

List třetí.

Tvůj
Pavel SVOBODA.
Duben 1951.

Opuštěná kolonie.

Je těžko uvěřitelné, že uprostřed demokratického světa může existovat celek tak izolovaný, jako je československá krajanská kolonie ve Francii. Bez vlastního časopisu, odloučená od vlasti, stranicí se emigrace, uzavírající se francouzskému prostředí, je tato kolonie vděčným objektem komunistické propagandy, jejímž střediskem je Masarykův dům.

MAISON MASARYK, 18, rue Bonaparte, Paříž, je objekt historické hodnoty: získána začátkem první světové války Československou národní radou ve formě dlouholetého nájmu, byla upravena na úřadovny národního odboje; první státoprávní a mezinárodní akty, vztahující se k vzniku Československé republiky a nesoucí podpis Masarykův a Benešův, koncipovány v této budově. President Masaryk za své oficiální návštěvy Francie ve dvacátých letech se v doprovodu představitelů francouzské vlády zapisuje do pamětní knihy a projevuje souhlas s tím, aby budova přijala jeho jméno. V roce 1932 československý stát získává úplné vlastnické právo k budově a po roce 1945 v ní umístí i část složek zahraničního zastoupení, podléhajících nově zřízenému ministerstvu informací. Od r. 1945 jsou v ní:

1. Jednota čsl. kolonie ve Francii (Union de la Colonie Tchecoslovaque en France), s ústředím v Paříži a četnými pobočkami na venkově;

2. Čsl. informační kancelář (Bureau d'Information Tchecoslovaque), propagační a tiskový orgán, přímo spojený s ústředím pražského ministerstva informací;

3. redakce a administrace revue *Nové Československo*, změněné na *Paris-Prague* a o rok později na *Parallèle 50*;

4. společnost *France - Tchecoslovaquie*, oficiální sdružení podpory přátelských svazků obou zemí;

5. tisková kancelář ČTK;

6. československá škola (doplňovací kursy češtiny a vlastivědy v rámci školy obecné, měšťanské a vyššího školní).

Po puči v roce 1948 usiluje pražská vláda o to, aby Masarykův dům se stal nejen střediskem, z něhož by bylo lze pevně ovládat celou čsl. kolonii ve Francii, ale i spojovacím orgánem s útvary komunistické páté kolony. Postupně se mění osobní struktura vedení kolonie. Finanční závislost vede k diktátu při obsazování vedoucích funkcí. Pražský československý ústav zahraniční dotuje kolonii fondy, jejich kontrola je přísně v rukou velvyslanectví. Zvláště pověřený úředník, vybavený diplomatickou immunitou, usiluje o to, aby se postupně připravila v celé kolonii půda pro rozvinutí politické činnosti. Francouzské úřady

jsou nuceny zakročít: tiskový atašé Zoltán Gregor je vypovězen z Francie, stejný osud postihuje pozdějšího exponenta pražského ministerstva vnitra Stefana Kubelika - Friedmanna, který, jak dobře známo v československém prostředí, usiloval o zřízení rozsáhlé sítě špiónážních agentů v kolonii. - Revue *Parallèle* 50, vydávaná velkým nákladem a rozestavěna zdarma, je redigována podle přímých instrukcí z Prahy. Společnost *Franco - Tchécoslovaquie* se reorganizuje jako nepočetná komunisující sdružení; ministerstvo Zdeňka Nejedlého vysílá do Paříže novou, pečlivě prověřenou učitelku Alžbětu Bürgerovou z Vrátce s příkazem, aby se věnovala nejen vyučování školním předmetům, ale i nové ideologii, formou sobotních diskusních večerů. Ničí se obrazy obou prezidentů, jejich spisy, mizí pamětní kniha, historický psací stůl T. G. Masaryka putuje do skladiště a název MAISON MASARYK nebyl změněn jen proto, že se čs. velvyslanectví nemůže dohodnout, zda má být budova přejmenována na MAISON GOTTWALD či MAISON STALINE. Dojde k tomu, jestli francouzská vláda dříve neuzavře toto komunistické centrum.

»Boj o moc« v exilu pokračuje.

Politická reprezentace čs. exilu stala se středem pozornosti v kruzích krajanských i exulantských od konce ledna 1951, kdy se rozpoutal ostrý boj na stranách českých a slovenských krajanských listů i exulantských časopisů: kdo má pravdu: zbytek Rady svobodného Československa? Ohlas tohoto boje dolehl i do světového tisku (na př. New York Times atd.). Československá krajanská a exulantská veřejnost konečně má možnost dovědět se o poměrech ve vrcholných orgánech reprezentace čs. exilu. A lidé reagují, lidé začínají myslet a diskutovat. Je to zdravé. Ano, demokracie je diskuse.

Nuže, taková je diskuse ve věcech týkajících se vrcholné reprezentace čs. exilu: Zmenšený výbor Rady (17) považuje 13 odešedších členů i nadále za členy Rady - nepřítomné, kteří opustili Radu dočasně »na znamení protestu proti zdemokratisování Rady zavedením demokratického funkčního období pro volené orgány a funkcjonäre Rady«; »17« tvrdí, že »je nepravdou, že činnost Rady byla ochromena uplatňováním stranických zájmů a že Rada opustila demokratickou a politickou základnu prvé Masarykovy republiky«, naopak, politickou základnu Rady zůstávají představitelé politických stran a další osobnosti čs. veřejného života, Rada vyznává i nadále jednotu a nedělitelnost ČSR a vykonává úlohy společného ústředí Čechů, Slováků a Podkarpatských Rusů, sjednocuje čs. síly v zahraničí v boji proti komunismu a bojuje za nezávislost ČSR a demokratické svobody v ní. Otázka politické základny Rady - říká »17« - je základní spornou otázkou; Rada musí být plně reprezentativní a demokratická, a toho lze dosáhnout jedině přijetím principu politických stran; představitelé politických stran ve výboru Rady mají právo navrhnout a výbor má výlučné právo volit nové členy výboru; (v únoru 1949 byl výbor Rady sestaven tak, že za každou politickou stranu byli vybráni 3 zástupci a k tomu 12 jiných osobností, celkem 30 členů - strany: soc. dem., nár. soc., lidová, agrární, slov. dem. a slov. svobody). Všichni se shodli, že je třeba dát zastoupení Podkarp. Rusům a představitelům strany živnostenské a národně demokratické; ale pak se přišlo na to, že ve stanovách nebylo pamatováno na určení délky funkčního období pro členy předsednictva Rady, předsednictev oblastních sborů a příslušných funkcionářů, vysvětluje svoji pravdu »17«.

Po odchodu »13« přijal zmenšený výbor Rady zásadu funkčního období pro volené orgány Rady, ale neučinil žádné konkrétní opatření. Dále bylo usneseno: kooptovat do předsednictva 1 a do výboru Rady

3 zástupce Podk. Rusů; že »funkční období předsednictva oblastního sboru v Paříži skončilo« a člen výboru dr. Tibor Šabo byl pověřen, aby zařídil volbu nového předsednictva nejdéle do dvou měsíců podle směrnic, které mu budou dodány; předsednictvo bylo pověřeno, aby zařídilo zastoupení živnostníků a národních demokratů v orgánech Rady; na pozdější dobu bylo ponecháno projednání politického programu Rady a rozhodnutí o účasti na Evropském hnutí. Projednávání organizačních a statutárních otázek bylo odloženo na dobu tří měsíců. Nový předseda zvolen nebyl, otázka resignace dr. J. Lettricha zůstala nerozřešena, předsednictvo a výbor Rady nebyly doplněny. Václav Majer se stal úřadujícím místopředsedou »v zájmu nerušeného chodu práce«. V resoluci Rady o sociálních otázkách bylo zdůrazněno, že Rada bude i nadále pracovat na poli sociálně-politickém a sociálně-podpůrném. Než se zmenšený výbor Rady koncem ledna 1951 rozešel, vydal další »poselství k domovu, exulantské a krajanské veřejnosti a ke všem přátelům ve světě«, v němž ujišťuje vírou, že čs. demokratický exil nedělí žádné státoprávní, ideové, politické či náboženské rozpory. »Víme, co chceme: Čs. republiku, jednotnou, Masarykovskou, demokratickou a křesťanskou«. »... myslíme, hovoříme, vystupujeme a jednáme jako vlastenci, jako muži a bojovníci za nejvyšší lidské hodnoty, za svobodu, za právo, za spravedlnost a za demokracii.«

Z téhož důvodu, totiž u vědomí důležitosti a odpovědnosti svého poslání, považovala řada mužů ve výboru Rady i mimo něj za nutné prohlásit, že Rada svobodného Československa se rozešla a že ji neprodleně obnovujeme jako *Národní výbor svobodného Československa*. Důvody, které je vedly k tomuto rozhodnutí, jsou tyto:

1. Nemohli jsme dále snášet stranické zápolení o mocenské posice, které ustavičně ochromovalo jakoukoliv účinnou aktivitu Rady a bylo hlavním důvodem její nedělnosti, jakož i rostoucích osobních rozporů.

2. Nemohli jsme dále snášet, aby činnost Rady byla ochromována rozpory nebo nevyjasněností v zásadních otázkách politických, tak především v otázce stanoviska, jaké má a jaké jediné může zastávat politická reprezentace čs. demokratického exilu v otázce vztahu mezi Čechy a Slováky. Nemohli jsme strpět, aby hlásání základních politických principů Masarykovy republiky v úředním orgánu Rady bylo potlačováno.

3. Nemohli jsme připustit, aby rozpory v Radě pramenící z různosti názoru na otázky politické a organizační, zakrývaly se otázkami zdánlivě jen osobními, když bylo po dobu delší jednoho roku patrné, že otázky zdánlivě osobní jsou jen záminkou toho, aby se z vedení Rady odstraňovaly osoby s rozhodností zastávající tradiční linii čs. demokratické politiky v duchu Masarykově.

4. Nemohli jsme se dále zatěžovat odpovědností za nedělnost Rady ani vůči domovu ani vůči exilové veřejnosti ani vůči čs. krajanům v různých zemích ani vůči našim zahraničním přátelům, mezi nimi především vůči Američanům.

Ve svém svolání (TRIBUNA - leden-únor 1951) vytkl si Národní výbor zásady, na nichž chce budovat svoji práci a sjednocovat čs. exil: namísto principu politických stran princip osobnosti, namísto pochybností o poměru mezi Čechy a Slováky Masarykova koncepte čs. státu, nejdříve se dohodnout na politickém programu a pak teprve řešit otázky osobní a organizační atd. Na tomto základě byl Národní výbor ochoten dohodnout se »s kterýmkoliv z těch členů bývalého výboru RSČ, kteří s námi za lednového jednání ve Washingtoně nesouhlasili.«

Do věci se rázně vložil Mr. Jackson, předseda Národního výboru pro svobodnou Evropu (NCFE), a jiní američtí činitelé. Jejich stano-

visko bylo jednoznačné: Buď to se dohodnete anebo vás nebudeme podporovat. Toto a názory některých jednotlivců na obou stranách přivodily koncem března a počátkem dubna poradě mezi zástupci obou skupin. Cílem je: dohodnout se na sporných problémech. A tím se dostává reprezentace čs. exilu do nové fáze boje proti komunismu a osvobození vlasti.

Tož taková je situace, jak se vyvinula během dvou uplynulých let: důvody osobní, skupinové a politické ambice dovedly to tak daleko, že se přestalo spolupracovat. V době, kdy příležitosti rostly, reprezentace čs. exilu byla paralysována nepřátelskými vztahy mezi jednotlivými členy. Nebyly vytvořeny žádné odborné komise (referáty: výzkumný, národohospodářský, právní, propagační atd.), které by byly protipólem činnosti NCFE. Rozkol byl výsledkem kombinace všech činitelů; obě strany chtěly nějakým způsobem z této situace ven. V závěrečných fázích hrála důležitou roli úvaha, že mezinárodní situace je taková, že to tolik neuškodí čs. věci na mezinárodním poli, že dnes je možno vytvořit pouta nová, lepší - v budoucnu už by to mezinárodní situace nedovolila, při čemž by situace byla strašná: čs. reprezentace by postrádala výkonnost a za slabost tohoto orgánu čs. odboje by nesli odpovědnost všichni jeho členové.

Reakce prostých exulantů na rozkol v Radě je rozmanitá; většina nemá přesné informace o příčinách krise Rady a jejich reakce je proto nepřiznivá pro samu skutečnost rozchodu, pro její vnější, viditelný výraz, bez ohledu na ony příčiny, které k němu vedly. Často je tendence ony příčiny podceňovat anebo se na ně vůbec neohlížet. Pramení z opravdového přesvědčení, že jedno vedení je nakonec víc než dvě (a zase bez ohledu, zda skutečně vede). Většina se proto nepřipojila ani k jedné ani k druhé straně.

Svědčí o tom i odpovědi organizací, na které se Národní výbor obrátil ve svém provolání. Cyrilometodějská liga odpověděla úvodníkem svého časopisu »Nový život«, že jejím úkolem je mravní obroda exilu, a nikoliv politika; Ústav Edvarda Beneše ústy dr. Smetánky na své schůzi, že se nemůže připojit k žádnému politickému tělesu; skupina okolo časopisu SKUTEČNOST se nehodlá angažovat; Ústřední svaz čs. studentstva v exilu svým časopisem »DOBA« vyzval rozhádané politiky, aby se spojili; Ústřední komise mládeže čs. sociální demokracie soudí, že by její strana měla odejít z Rady a působit k obnovení jednoty. A ovšem o spolupráci se zhytkem Rady neuvažuje už žádná z těchto organizací. Vnitřní diskuse Čs. zahraničního ústavu o této otázce ukazuje, jak hluboce upadla prestiž československých politiků mezi prostými emigranty.

»Jsme ochotni to ještě jednou zkusit a zkoušet to vždy znova, přes dosavadní deprimující výsledky. Skutečností je dnes jedno: Ústav se osvědčil, protože jeho členům šlo především o boj za věc a nikoliv o boj za osobní postice a výhody, z těchto posic plynoucí. Ústav je věc příliš drahocenná - kromě Sokola jediná organizace v exilu, která se po téměř tříletém trvání nerozložila - než abychom jej naslepo předem spojovali s něčím, o čem dosud nevíme, je-li to začátkem pochoďu ozdravovacího nebo jenom pokračováním rozkladu. Na naší straně je dostatek dobré vůle - ale biancosměnku podpisovat nebudeme nikomu. Je na těch druhých, aby navrhli formu spolupráce a podali důkazy dobré vůle. A taky důkazy schopnosti pracovat a vést. Protože chtít neznamená ještě umět.«

Tak zní citát z typické odpovědi, došlé na dotaz Ústředí Čs. zahraničního ústavu, jaký postoj zaujmout k výzvě Národního výboru.

Osměli se zmoudřeti?

V posledních číslech cyklostilovaného časopisu HLAS (vydává čs. sociální demokracie v Belgii) vyšly dva články, které si zasluhují velké pozornosti. *Osměťme se zmoudřeti*, napsal svůj článek Vojta Beneš; úvodník Eduarda Tábořského, někdejšího osobního tajemníka presidenta Beneše, vyšel pod nadpisem: *Soudruzi a bratři do houfu!* Oba pisatelé volají po zjednodušení a zlepšení čs. politického stranictví a především po sjednocení čs. socialistů a sociálních demokratů. »... do budoucna nepochybně žádný demokratický socialista na marxismu budovat nebude. Nebude tudíž už opravdu žádného smyslu v štěpení demokratických socialistů do dvou stran - leda jen jediného. Totiž, že při dvou stranách mohli být dva předsedové, dva náměstkové předsedy, dva generální tajemníci atd.«, praví Tábořský. A proto žádá činy už teď: navrhuje vytvoření sdružení demokratických socialistů, jež by se podjalo sjednocovacího úkolu. Celý článek byl přetištěn New Yorkskými Listy (český deník) jako úvodník 31. března 1951 i se závěrečnou poznámkou redakce HLASU:

»Článek prof. dr. Tábořského nevyjadřuje jen přání několika emigrantů: redakci HLASU dochází časopis *»Hlas svobodné Republiky«*, vydávaný *illegálně doma Čs. stranou práce*. Doma už naši bratři a soudruzi cestu k jednotě. Když ji nedosáhne exil, bude lépe, když jednotu domova nepřijede rozvracet, až bude ČSR osvobozena.

Stejný postoj k otázce jednotné politické strany jako Vojta Beneš, Ed. Tábořský, a soc. dem. v Belgii, zaujímají i jiné skupiny soc. dem. po celém světě. Avšak to, co je jasné těmto osobnostem a skupinám a prostému členstvu vůbec, zdá se být nepřijatelné části Ústředního výboru sociální demokracie. Holubův článek v časopise *»Demokracie a socialismus«* útočí na myšlenku společné socialistické strany tím, že ji přirovnává ke komunistické taktice jednotné dělnické strany, národní socialisty ke komunistům a stoupence socialistické jednoty k fierlingrovcům. I jiní ve vedení sociální demokracie - stejně jako ve vedení strany národní socialistické v myšlence reformy stranictví vidí jen úklad proti své straně a v jejich stoupcích spiklence, hlupáky nebo velezrádce.

Rozklad v sociální demokracii.

Sporem o postoj k RSC a NVSC vrcholí i rozkladný proces, probíhající už dlouho v sociální demokracii.

V létě 1950 pařížská organizace této strany, jejímž předsedou je R. Luža, zbavila funkci svého bývalého jednatele O. Haselmana a na podzim podala návrh na zbavení funkcí generálního tajemníka strany B. Vilíma. Po několika bouřlivých schůzích členů ústředního výboru v Londýně, na nichž došlo k secesi asi třetiny členů, byl pak těsnou většinou zbytku členů ÚV generální tajemník funkce zbaven, při čemž celé jednání v Paříži i v Londýně bylo prohlášeno za přísně důvěrné (ani generální tajemník sám část dokumentů, na jejichž základě byl funkce zbaven, vůbec neviděl). Nato prohlásila další část členů ÚV, že nemůže zbytek ÚV považovat za reprezentaci čs. sociální demokracie v exilu, a přestala se účastnit schůzí. A po rozkolu v RSC v lednu 1950 se od ÚV distancovala další skupina jeho členů a někteří jiní významní funkcionáři strany: V. Beneš, J. Žák, později E. Tábořský a M. Vaněk a většina mládeže strany. Abychom dosáhli alespoň hrubého obrazu o dnešní situaci soc. demokracie, můžeme se pokusit o přehled podle dvou základních věcných kritérií, které emigraci dělí: podle vztahu k RSC a NVSC a podle názoru na volební systém.

Podle vztahu k NVSC a RSC se strana rozdělila na tyto skupiny: (A) Rozhodně pro setrvání v RSC jsou: V. Majer, F. Němec, V. Holub,

V. Bernard, M. Sedlák, A. Slovák, A. Mokřý, M. Koerner. (B) Negativní poměr k RSC, ale skeptický poměr k NVSC mají: B. Vilím, M. Vaněk, J. Kosina, F. Plášil, V. Pollák, J. Prosser, F. Rauš, J. Svoboda; dále K. Maiwald a část mládeže strany. (C) Rozhodně negativní poměr k RSC a sympatie k NVSC mají R. Luža a část Ústřední komise mládeže strany, která zaslala v únoru 1951 všem členům ÚV resoluci, žádající, aby strana odešla z RSC a snažila se spojit obě frakce. Schůze londýnských členů ÚV však resoluci rozhodně odmítla jako neobjektivní s varováním, že separátní akce jednotlivců jsou s to jen oslabit váhu strany. Pro spolupráci s NVSC jsou: V. Beneš, J. Žák, E. Táborský a část mládeže strany. Stranou stojí Brůcha, Epstein, Hanuš, Horák, Hradecký, Klapka, Leiss, Macek, Procházka, Vostřejš, Gauš, Haselman a skupinka marxistů, duchovně vedená J. Vetruským, která se účastnila v létě a na podzim 1950 akce pařížské organizace proti B. Vilímovi.

Druhé kritérium, které tvoří zajímavé předěly uvnitř předešlých skupin, je názor na *volební systém* (a z něho vyplývající důsledky pro stranické uspořádání v osvobozené republice). 1. Pro většinový systém volební jsou: V. Bernard, A. Slovák, J. Kosina, V. Pollák, K. Maiwald, V. Beneš, J. Žák, E. Táborský, J. Macek, A. Vostřejš a většina mládeže strany. 2. Proti poměrnému zastoupení vázaných kandidátek (aniž se zatím vyjadřují pozitivně) jsou: B. Vilím, M. Vaněk, F. Plášil, J. Prosser, F. Rauš, J. Svoboda a část mládeže strany. Ostatní jsou buď stoupenci váz. kandidátek, po př. i reversů (A. Mokřý), nebo nemají výrazného stanoviska a této otázky (V. Majer, V. Holub, M. Sedlák).

Závěrem tohoto přehledu třeba snad ještě připojit, že vzájemné vztahy jednotlivých skupin jsou (jak tomu v exilu bývá) značně nestálé, ale zřídka přátelské. Nejméně napjatý se zatím zdá být poměr skupin B a D, po př. 1 a 2. Na druhé straně mezi skupinou A a D stejně jako B a C padly již výrazy nehlubšího opovržení.

Program pro střední a východní Evropu.

Dne 11. února 1951 konala se ve Filadelfii pod záštitou Národního výboru pro svobodnou Evropu (NCFE) slavnost, na níž byly vyhlášeny cíle a základy nezávislosti národů střední a východní Evropy. Slavnostní prohlášení podepsali m. j. Mikolajczyk (Polsko), Dimitrov (Bulharsko), Nagy (Maďarsko), Gavrilovič (Srbové), Popa (Rumunsko), Mačko (Charváti) atd. Přítomni byli představitelé všech politických směrů: agrárního, socialistického a křesťansko-demokratického hnutí, rovněž tak bývalí diplomaté. Za Československo byli přítomni mimo jiné: Papánek, Černý, Zenkl, Majer, Ripka, Osuský, Lettrich, Procházka, Slávik, Franěk, Heidrich, Šabo, Dieška, Kvetko, Viboch, Firt, Ruhmann, Klímek, Kočvara, Brdlik, Feierabend atd. Vedle presidenta NCFE Mr. Jacksona pronesli projevy: M. Davis, ředitel Středoevropského studijního ústavu, Msgre Varga jménem středo- a východoevropanů, a H. Stassen, prezident University of Pensylvánie a býv. kandidát na presidenta USA.

Exulanti z Albanie, Bulharska, Československa, Estonska, Maďarska, Lotyšska, Litvy, Polska, Rumunska a Jugoslaviie slavnostně vyhlásili tyto společné zásady a cíle osvobození:

»1. Všem lidem a všem národům je dáno jejich Stvořitelem neodcizitelné právo na svobodu. Potlačení svobody v jedné části světa ohrožuje svobodu všech národů a všech lidí.

2. Zásady práva a svobody vložené do Atlantické Charty poskytují pevný základ pro spravedlivý mír v naší době.

3. Svět nemůže mít mír potud, pokud nebude vládnout skutečný mír v Evropě. Toto není možno dosáhnout, dokud kontinent je rozdělen na dvě části. Osvobození střední a východní Evropy je proto základní podmínkou vytvoření mezinárodního demokratického řádu, spravedlnosti a trvalého míru.

4. Velké mocnosti nemohou uskutečnit svůj cíl zachrany západní Evropy, jestliže založí své úsilí na uznání, byť i jen mlčky, dnešního zotročení střední a východní Evropy. Necht' svobodný svět dá zotročeným národům východní a střední Evropy při každé možné příležitosti ujištění, že jeho cílem je uplatnit zásady Atlantické Charty v jejich nešťastných zemích. Prvým cílem je utvoření demokratických vlád a provedení svobodných voleb pod účinným mezinárodním dozorem.

5. Všechny naše národy, od Baltického k Černému a Jaderskému moři, od Železné opony do srdce ruských zemí, očekávají žádostivé činy, které by hlásaly jejich blízkost osvobození. Krutá moc, ohrožující svobodný svět, je přes svoji zřejmou vojenskou sílu podminována nenávistí a tajným odbojem mezi utlačovanými národy. Jejich příspěvek k boji za svobodu může vést k rozhodujícím výsledkům jen tenkrát, bude-li napojen kladnou a rozhodnou akcí svobodného světa.

6. Národy střední a východní Evropy jsou skálopevně rozhodnuty připojit se po svém osvobození k společenstvu svobodných národů a uskutečnit vládu lidu, lidem a pro lid. Právo habeas corpus, jakož i svoboda náboženství, svoboda badání a uměleckého tvoření, svoboda mínění a informací, a svoboda shromažďování budou v rámci ostatních hlavních svobod a základních politických a sociálních práv zabezpečeny. Zločiny proti lidstvu budou projednány před řádnými soudy a na podkladě osobní zodpovědnosti za přesně vymezené činy. Východoevropská demokracie nemůže být oživena pomocí pomsty.

7. Pohyb myšlenek a osob, zboží a služeb bude volný. Individuální iniciativa bude podporována. Volba mezi soukromým a veřejným podnikáním se má provést na základě zásluh; přednost mají mít ty metody, které mohou vykazat lepší výsledky jak pro spotřebitele tak i pro dělníka. Naše země budou opět včleněny do světového hospodářství a budou schopné zvýšit svoji životní úroveň a přispět k všeobecnému blahobytu.

8. Půda bude patřit rolníkovi jako jeho soukromé vlastnictví. Družstva a jiné formy rolníky dobrovolně přijatých sdružení k účelům hospodářským budou bez vládního zasahování.

9. Dělníci rukou a ducha budou chráněni před vykořisťováním a zbaveni pout svévolných a soutěživých nucených podmínek práce a nucených pracovních norem. Budou mít volnost zvolit si své zaměstnání a místo. Svobodné a nezávislé odborové svazy a organizace budou strážci práv a zájmů dělníků. Dělníci budou mít nárok na spravedlivý podíl na zisku.

10. Národy střední a východní Evropy přejí si vytvořit mezi sebou silná pouta federálního charakteru a připojit se k tvoření Spojené Evropy. Taková bratrská federace musí si cenit a vážit odlišné hodnoty každého národa.

Tento program je vyjádřením víry v potřebu úzké a loyální spolupráce. Ti, kteří prohlášení podepsali, se zavázali, že zůstanou věrni této víře po osvobození. Otázka sjednocení národů střední a východní Evropy ve federativní stát dostala se tím do přípravného stadia. Je to stadiem více méně teoretických úvah a studia. Ale bez teorie není praxe.

PŘEHLED SITUACE V ČESKOSLOVENSKU V MĚSICI BŘEZNU 1951.

DoS — PS H.

Komunistická strana:

Politický život v současném Československu vlnovitě kolísá mezi údobími poměrné ochablosti a údobími vybičování vší energie. Přechod mezi zimou a jarem náleží jistě k údobí intenzivnějších změn. Je to především dáno historickou skutečností; komunisté provedli svůj puč v únoru 1948, a ve výročí těchto dnů konají sjezd nejvyšších představitelů strany: zasedání Ústředního výboru Komunistické strany Československa. Aby zvýšila svůj vliv na masy, Strana při této příležitosti oznamuje změny ve své politice, které tak mají nabýt dojmu historičnosti. Tohoto roku si připravila oznámení zvlášť poutavá která se dostala i do západního tisku. Byl to především skandál Clementis-Šling-Svermová. Clementis upadl veřejně v nemilost již více než před rokem. Vzhledem k tomu, že byl střežen po celou dobu po svém návratu ze Spojených Států, je jasné, že je dnes stíhán ne pro svou činnost po svém odstoupení z úřadu ministra zahraničních věcí, ale že jde o jeho starý vrub straně. Potvrzuje to i skutečnost, že i Husák a Novomeský, jejichž doznání viny Strana přijala, dnes jsou znovu stíháni současně s Clementisem. Je rovněž jasné, že Clementis nenesl účasti na přestupcích, které Strana přisuzuje Šlingovi a Svermové. Likvidaci obou skupin si Strana z určitých motivů dlouho schovávala k jejich slavnostnímu »vyřízení«. A že jde o skupiny rozsáhlé - a v obou případech skupiny »kutých« komunistů, o tom svědčí likvidace Clementisových příbuzných (tak na př. Dr. Pátek v ministerstvu zahraničí) a útěk komunistů s ním spřátelených (vyslanec v Indii a členové čsl. diplomatického sboru ve Švýcarech), jakož i pronikavé čistky v ministerstvu zahraničí a v komunistické straně v brněnském kraji. Je jasno, že kromě přečinů, o kterých Strana mluví, ať již je to nacionalism slovenský (Husák, Novomeský) či československý (Clementis v otázkách dodávek do SSSR a o poměru k »demokratickému« Německu a Maďarsku), či ať je to snaha o uchvácení moci ve Straně a porušení »vnitrostranické demokracie« (Šling a Svermová), jsou zde jiné motivy. Není jistě náhodou, že Gottwald oznamuje likvidaci těchto »škůdců strany« ve stejné řeči, v níž se odhodlává k nepříjemnému doznání, že životní úroveň obyvatelstva musí ještě více klesnout - že důležité potraviny budou opět vázány listkovým hospodářstvím. Řežim, který hospodářství pokládá za nejdůležitější část celé kultury, za jedinou historickou sílu vývoje, musí takové doznání obalit všemi lžemi, jež jsou po ruce, a najít způsob, jak rozhořčení lidu ventilovat. A tak se má nespokojenost s vedením Strany obrátit proti jiné její části - proti jejím škůdcům a sabotérům. A je ještě jeden motiv tohoto bombastického prohlášení skandálu ve Straně. Josef Frank přinesl na zasedání Ústředního výboru 22. února zprávu o prověrce ve Straně, předběžně uzavřené k 9. únoru 1951. Frank uvedl následující čísla:

Prověřeno členů a kandidátů	1.846.957
z toho kladně prověřeno členů	1.518.144
a kandidátů	159 299
t. j. celkem kandidátů i členů(i Slovensko)	1.677.443
Bylo vyloučeno členů a kandidátů	143.590
a vyloučeno členů a kandidátů	29.954

Přes výzvy se nedostavilo k prověrce	3.386
Úbytek vzhledem k lepší registraci a úmrtí	51.979
v důsledku odepsání (dvakrát vedených)	69.530
Dokončuje se ještě prověrka	52.466

Vyjádřeno v procentech znamená to, že dle předběžné zprávy bylo při poslední prověrce ze Strany vyloučeno 1.3% členů a kandidátů a vyškrtnuto 7.1%, celkem tedy 8.4% všech členů, zatím co při prověrce 1948 bylo vyloučeno a vyškrtnuto pouze 4.5% členů a kandidátů. Prověrka, provedená v posledních šesti měsících a spojená s výměnou legitimací a kandidátních průkazů, byla již třetí akci podobného druhu od 1945. Roku 1946 byly vyměňovány prozatímní průkazy za nové řádné legitimace. Prověrka roku 1948 měla více méně informativní ráz: ukázala Straně nutnost zastavit přijímání nových členůů, zavést systém kandidátů a provést řádnou prověrku, která by měla hlubší politický význam - to byla právě prověrka uplynulých šesti měsíců. Nebyla to asi prověrka či čistka poslední. Již ve svém projevu ponechává Frank volné dveře pro prověrky další s poukazem na nedostatky prověrky poslední:

» . . . stalo se, že mnohý člen anebo kandidát z maloměstských a úřednických vrstev, který vzhledem ke svému skutečnému poměru ke straně do strany ani nepatří, byl prověřen kladně, a to jen proto, že chodí do schůzí, uměl odpovědět na otázku nebo přijal nějaký závazek. A zase naopak byly případy a jsou, že staří dobří dělníci, kteří plní ve výrobě dobře své povinnosti, anebo ženy v domácnosti, nebyli prověřeni kladně jen proto, že jejich vyspělost anebo aktivita byla posuzována formálně, povrchně a mechanicky. Vesnické organizace nedostatečně využily prověrky k tomu, aby se zbavily vesnických boháčů . . . «

I toto vážné obvinění musí být vysloveno tak, aby nepadlo na hlavy dnešních vedoucích Strany. Proto Frank hned hledá obětního beránka a zabíjí dvě mouchy jednou ranou :

» Dnes je nám jasné, že toto zploštění, zúžení a částečné odpolitsování prověrky bylo též dilem Švermové, která se snažila proti usnesení orgánů Strany prověrku tímto směrem orientovat (Rudé Právo z 27. února 1951).

A zde vyplývá již jasně další důvod, pro který si Strana nechávala tak dlouho připravenou likvidaci významných členů ze svých předních řad: prověrkou vznikne totiž jistá nespokojenost mezi prostým členstvem. Někteří ztratí známé, jiní pocítí křivdu. Aby zdůraznila nutnost »škrtání« a »vylučování«, poukazuje vedoucí klika Strany na to, kam až zrada ve straně vede. A aby omluvila některé křivdy, tvrdí, že prověrka byla řízena a částečně ovlivněna právě těmito škůdci Strany.

Likvidace Švermové však svědčí o jiném druhu lidí, kteří dnes vládnou Stranou, odlišném od českých a slovenských prostáček řádového členstva. Gustav Bareš a V. Kopecký, kteří spolu s B. Kochlerem byli likvidací případu pověřeni, prohlásili ve své obžalobě Švermové:

» Marie Švermová přiznala své dlouholeté těsné spojení s Otou Šlingem, pokoušela se však pokryteckým způsobem odvádět pozornost od vlastní přímé viny, hrát na nevinnou oběť Šlinga, a ponechala bez odpovědi usvědčující otázku obžaloby Švermová odepřela pomoc Straně dokonce i tehdy, když byl Šling odhalen a usvědčen jako špión «

Toto je obžaloba přesně dle šablony sovětských procesů v letech třicátých: Švermová nechtěla se propůjčit k výrobě lži o Šlingovi, s nímž měla milostný poměr, a byla proto likvidována sama. Je jasné, že obžaloba Šlingova nevyjadřuje pravou příčinu jeho sporu se Stranou. Zasedání Ústředního výboru přineslo kromě prověrky a čistky i jiné

důležité rozhodnutí: znovuotevření Strany novým členům. Motivy tohoto rozhodnutí uvádí Frank sám:

»Za dobu dvou a půl roku zákazu přijímání nových členů činí jen přirozený úbytek členů úmrtím přibližně 80.000, k čemuž nutno dále přičíst úbytek členů v důsledku nemoci, stáří atd. Přítiv nových členů z řad úderníků za totéž období nečiní ani 5 procent přirozeného úbytku členů úmrtím . . . Strana je živým organismem a jako každý živý organismus potřebuje novou krev . . . Znovuzavedení přijímání nových členů má být novým opatřením k regulování růstu a složení Strany, odpovídající dnešním poměrům. . . To znamená, že přijímáním v první řadě dělníků a na vesnicích nejlepších pracovníků JZD z řad drobných a středních rolníků budeme dále zlepšovat sociální složení Strany.«

Jinak však zůstává starý způsob přijímání: čekatelská lhůta pro každého kandidáta, o každé žádosti zvlášť rozhodováno; a ještě navíc: členové základní organizace mají čekatetele osobně znát, musí znát celý jeho život: »mají sledovat růst občanů a jejich vývoj, znát lidi aktivně pracující v masových organizacích, ROH, CSM, Sokole atp.«

Hlavní kritika zasedání Ústředního výboru se týkala nedodržování zásady kolektivního vedení: členové na vyšších místech neumi ještě předstírat »demokratičnost« a nesnaží se přimět soudruhy k »spontánnímu« souhlasu či rozhodnutí. To snad bylo též jedním z přestupků Šlinga: stal se příliš nepopulárním v řadách prostého členstva.

Školení věnuje Strana i nadále prvořadou pozornost. Dle oficiálních zpráv školi se v základních organizacích o 4% členů více, než roku minulého. I tak však nedosahuje počet účastníků stranického školení 55% všeho členstva Strany. Počátkem února byla otevřena v Jevancech u Prahy stálá ústřední politická škola Svazu Československo-sovětského přátelství (SCSP). Byl zatím zahájen jednoměsíční kurs pro funkcionáře ze všech krajů republiky. Jinak však Rok stranického školení stále bojuje s vnitřním nezájmem. Tak na příklad se dočteme z poznámky učitele večerní školy ve stranickém tisku:

»Dostával jsem se do nepříjemné situace, kdy jsem musel jak se říká provokovat živější diskusi . . . dělám si poznámky o problémech, které soudruzi buď přehlédli, nebo nedocenili, nebo vyložili nesprávně. . . .«

Kromě zasedání Ústředního výboru proběhly v KSČ koncem února výroční členské schůze základních organizací, na nichž byl zvolen nový výbor. Úvodník Rudého Práva ze dne 7. února se zmiňuje o tom, jak tyto volby mají probíhat. Práví mimo jiné:

»Okresní výbory strany a instruktoři základních organizací věnují v průběhu přípravy nových výborů mimořádnou péči a pomoc základním organizacím. Plně při tom dodržují zásadu, že členská schůze je nejvyšším orgánem základní organizace, jejíž hlas nemůže být žádným způsobem porušován nebo potlačován . . .«

Starším straníkům je z této pasáže jasné, že to jsou ve skutečnosti funkcionáři Okresních výborů, kteří dle své vůle určují složení výboru základních organizací. Jejich úkolem je však znát dobře poměry v dotyčné základní organizaci a uspořádat volby tak, aby dojem spontánnosti byl zachován.

Důležitost Okresních výborů Strany vzrostla po okresních konferencích 1950, kdy se omezil počet funkcionářů, vzrostlo procento dělníků z 59% na 71% a výbory se »obrodily« novými členy.

Orgány státní moci :

Postavení presidenta republiky na veřejnost nebylo v posledních zimních měsících otřeseno, i když se vyskytly zprávy i v komuni-

stických kruzích, že Gottwald je v nemilosti. K vydání jeho sebraných spisů přistupují jiné náznaky posílení jeho postavení, tak na příklad zpráva z 10. února :

»Dnem 10. února 1951 zavádí se nové hodnostní označení pro vrchního velitele čs. branné moci. Prezident republiky bude nosit na generálském stejnokroji zlaté nárameníky s červeným lemováním.«

Ani nahrazení Čepičky Št. Rásem neznamená podčiňování ministerstva spravedlnosti muži Gottwaldovi nepřátelskému. Tak aspoň v úvodníku Rudého Práva ze 3. února od Štefana Raise jsme překvapeni, že Rais podává Gottwaldovi hold téměř v každém odstavci, i když se jedná o referát tak důležitý, jako je zpráva o »Sněmování soudců z lidu«; v celém úvodníku není jediná zmínka holdu či vděčnosti SSSR. Na druhé straně ovšem funkce ministra v lidové demokracii není tak důležitá, jako funkce jeho náměstka, který je zpravidla ve styku s ministerstvem bezpečnosti, v němž jsou i zástupci MVD (ministerstva vnitra SSSR - bývalé NKVD).

Rusifikace veřejné správy pokračuje. Kromě čistek ve vládě, ve sboru pověřenectva a v diplomatickém sboru (Brotan ve Švýcarech, Kratochvíl v Indii), probíhala zejména nová čistka v ministerstvu zahraničního obchodu, kde bylo propuštěno asi 150 zaměstnanců, počítaje v to i dva sekční šéfy a jiné vysoce postavené osoby. V tisku se objevují články a tituly »Poměr k Sovětskému svazu zkušebním kamenem proletářského internacionalismu«, v nichž se nezastřeně praví, že prvním měřítkem k posuzování kteréhokoli občana československého státu je jeho postoj k SSSR. Počet učebnic pro první stupeň Lidového kursu Ruštiny (LKR), vydaných ve státních nakladatelstvích, dosáhl koncem ledna 700.000 výtisků. Po úpravě vojenských distinkcí a kázeňského řádu dle sovětského vzoru, připravuje vláda i novou osnovu dopravního řádu, který má vejít v platnost na podzim.

Aby zlomily československý odpor, používají Sověty i jiných satelitských států. Tak vláda schválila na návrh ministra informací a osvěty V. Kopeckého pracovní plán kulturních styků s německou demokratickou republikou na rok 1951. V jeho rámci dojde mimo jiné k výměně vědců, ke zřízení lektorátů na universitách, k výměně zkušeností v oboru výchovy žactva, k výměně učebnic, k výstavám o výstavbě obou států, divadelním zájezdům atp.

Se zprávou o uzavření této dohody ostře kontrastují slova Gottwalda k I. čl. sjezdu obránců míru, koncem ledna 1951:

»A k tomu patří ještě jeden hnusný fakt: do žoldněského německého vojska se hlásí po bok bývalých gestapáků a esesáků i českoslovenští emigrantští zrádci A prokletí vlastizrádcům, kteří se spojují s dřívějšími vrahy svého národa k novým vraždám«

Jasněji a jasněji se ukazuje, jak ve Stalinovštině »láska k národu« znamená »věrnost komunismu«, »obrana míru« pak »propagaci války«. Tak na příklad se píše v úvodníku Rudého Práva 18. února:

»Pro nás jsou slova soudruha Stalina bojovým heslem ještě pevněji se přimknout k obrovskému táboru obránců míru, ještě rychleji, ještě směleji vybudovat socialism, který učiní z naší vlasti ještě silnější člunek v řetěze národů, který překazi paličům války jejich zločinné plány.«

V předsednictvu hnutí Obránců míru se nacházejí kromě Hodinové-Spurné i lidé jako prof. Mukařovský a prof. Hromádka; prof. Hromádka koná dokonce i zájezdy do Maďarska, kde podniká proti-kapitalistické štvání zcela dle linie Kominformy.

V prvním týdnu únorem se konala v Praze II. celostátní konference soudců z lidu. Ministr spravedlnosti Štefan Rais pronesl k zá-

stupu 40.000 soudců z lidu projev, který objasnil některé skutečnosti o této nové instituci; pravil mimo jiné:

»Velmi dobře se osvědčily jako soudci z lidu ženy. V českých zemích bylo v r. 1949 pouze 9.7% žen, nyní jich máme 26%; na Slovensku stoupl jejich počet z 5.4% na 20%. Mezi soudci z lidu máme dnes 1.134 úderníků v českých krajích a 370 úderníků na Slovensku.

V celé republice je mezi soudci z lidu 54% dělníků a 15% rolníků. Potud sociální složení, na němž si Strana dává velmi záležet. Úkoly této komunistické soudcovské instituce objasnil Rais při slavnostní přísaze nových soudců již v lednu tohoto roku. Pravil:

»Soudce z lidu musí být především politicky na výši, neboť činnost soudce je činností politickou, mající veliký státní politický význam. Není soudního případu, aby při jeho řešení soudce neuplatnil politického hlediska... Soudce z lidu musí si stále být vědom toho, že je pod kontrolou veřejnosti a přičinil se, aby proces měl co nejpronikavější výchovný účinek na účastníky i na veřejnost, vychovávat občany k přesnému zachovávání našich zákonů a bojovat se všemi kapitalistickými přežitky ve vědomí lidí.

Dle tohoto projevu je jasno, že i spravedlnost je kapitalistickým přežitkem; Rais se o ní nezmínil. Zmiňuje se zato o vlivu procesu na veřejnost; určí se předem, zda určitý člověk či skupina mají být soudně likvidováni. Dle politických potřeb zaměří se pak celý proces, a dotyční jsou viní buď buržoasním nacionalismem, či spojením s Vatikánem - vždy dle nejnaléhavější potřeby Strany. Rais to potvrdil přímo o několik týdnů později na konferenci:

»Neméně důležitým úsekem činnosti prokuratur a soudů bylo chránit výstavbu JZD a stíhat rozvratnické a sabotážní akce proti přestavbě vesnice. V tomto boji soudy odhalováním zločinných method a cílů vesnické buržoasie, organizováním procesů přímo na vesnici, přispěly účinně k přesvědčení širokých vrstev pracujících rolníků o tom, kdo je hlavním nepřítelem jejich vlastních zájmů.

Teror a bezprávi v republice stále se stupňují. Ruku v ruce se sovětisaci soudnictví se sovětisuje i policie. K výročí únorových událostí vydal ministr bezpečnosti L. Kopřiva lidovým milicím tento rozkaz:

»Zkušenosti slavné VKS(b) nás učí, a sami jsme se o tom již přesvědčili, že cesta k socialismu je cestou stále ostřejšího třídního boje. Čím je nepřítel slabší, čím více mizí jeho hospodářská základna, tím čivilejší je ve své nenávisti k lidové demokratickému zřízení a tím spíše se snaží využít každé příležitosti k pokusům o zmaření výstavby socialismu. Sabotáž, špionáž a nakonec válka - to jsou prostředky a cíle zrádců a škůdců, kteří se snaží rozvracet naše budování. Prokletí vlastizrádcům, kteří se spojují s válečnými zločinci a s úhlavními nepřáteli Čechů a Slováků k přípravě nového vraždění!«

Hospodářství:

Zasedání Ústředního výboru strany přineslo též další vybičování hospodářského stroje. Pětiletý plán má být změněn, normy výroby zvýšeny pod tlakem Moskvy, životní úroveň obyvatelstva dále snížena. Dle Dolanského vzroste průmyslová výroba v roce 1953 proti roku 1948 téměř na dvojnásobek, přesně o 98% místo o 57%, jak původní pětiletka plánovala. Na tomto zvýšení má největší podíl těžké strojírenství. Jeho výroba se zvýší proti úrovni původně plánované na 1953 o 48%. Toto zatížení klade vysoké požadavky na obyvatelstvo. Jako za německé okupace zapáhne se novým totálním nasazením statisíce občanů republiky, tentokrát pro výrobu sovětských děl. Dolanský praví:

»Počet činných osob ve všech úsecích kromě zemědělství vzroste

v roce 1953 proti roku 1948 o 780.000, t. j. o jednu čtvrtinu. Podle původního plánu mělo toto zvýšení být jen 426.000 osob. V těžkém průmyslu vzroste zaměstnanost proti 1948 asi o 350.000 osob. Životní úroveň bude dále zvyšována tím, že z domácností přejde do zaměstnání značný počet žen, a to do roku 1953 250.000.»

Aby se zvýšila úroveň obyvatelstva, Strana bere matky dětem, ženy mužům a posílá je do fabrik i do dolů. Proto to plánování výstavby jeslí. Brejchová praví:

»V roce 1949 jsme mohli umístit v jeslích každé 104. dítě, koncem roku 1950 každé 33. dítě, koncem pětiletky se plánuje lůžko pro každé 23. dítě. Každé nově jesle umožňují 25 až 30 ženám zařadit se do práce a pomoci tak urychlení naší výstavby.»

Proto též mateřské školy, proto pěstounky v JZD, proto večerní otevření obchodů, aby ženy musely po práci v továrnách dělat ještě nákupy, proto též vzrůst závodních jídelen o 25% vůči roku 1950, proto se též 700.000 stravuje již dnes ve školách: rodina je rozbita, žena i děti pracují pro sovětskou válečnou mašinerii. Pracující děti nespádají již pod Ústředí pracujícího dorostu; pro rozsáhlost zasazení do práce byla péče o nezletilé pracující převedena přímo na Krajské národní výbory. Ministr Erban otevírá výstavu »Divky volí svá zaměstnání«, aby převedení žen do práce bylo uspišeno. Kromě převedených zemědělců a nasazení žen vzrůstá i počet brigád, což znamená prakticky úplné zrušení 48hodinového pracovního týdne. Jen na letenské pláni pracuje v neděli 2.200 brigádníků, ve všední dny se pracuje až do 21 hodin.

Dalo by se očekávat, že za současného stavu nasazení žen se sníží nápadně přírůstek obyvatelstva - ženy nemají tolik příležitostí věnovat se povinnostem rodinným. Aby tomu zabránila, používá vláda finančních a jiných podpor novomanželům. Dle oficiální zprávy jen na těchto podporách bylo v roce 1950 vyplaceno 827.338.000 Kčs.

Souhrnem: Klement Gottwald proslovil nové heslo: »Vždyť zkušenost nás učí, že v první řadě těžký průmysl je společnou základnou pro budování socialismu a zlepšování životní míry obyvatelstva.« Nedlouho po uveřejnění tohoto hesla (necelé 4 týdny) však oznamuje zavedení lístků na chleba a nasazení čtvrt milionu matek, manželek a dívek. A je typické, že ani tyto přiděly potravin se nedostanou všem lidem. Národní výbor má právo potravinové přiděly odňat vesnickým boháčům - tak se provádí »třídní boj« dokonce vyhladověním.

Výchova :

si zaslouží též naší pozornosti. Od 1. února byl zaveden nový školní řád, který znamená další krok k úplnému zpolitisování školy. Děti jsou povinny účastnit se politických průvodů a projevů. Tím se jen sankcionuje skutečný stav věcí. V uplynulém roce bylo ztraceno na národních školách v Praze více jak 10% všech vyučovacích hodin zásahy zvenčí. Na třech národních škole bylo narušeno vyučování více jak v 69 dnech; od každého dítěte bylo během roku vybráno průměrně 752 Kčs.

Nový školský řád přinesl též zavedení »žákovských knížek«, do nichž se kromě známek a úkolů zapisují i závazky žáků, a tak se žáci přibližují socialistickému souřazení a systému stranických legitimací.

Od učitelů komunistický režim očekává, že se plně zapojí do díla šíření kremlinismu. Jakým způsobem takový učitel-komunista na vesnici má pracovat, o tom svědčí tento článek ze stranického tisku:

»Úspěšně si vedli žáci 10. národní střední školy ve Skvrňanech. Žák F. Fur na příklad napsal svému otci tento dopis: »Milý tatínku, všichni pracující se zavazují, že zvýšeným pracovním úsilím pomohou budovat vlast a chránit mír, aby uchránili své děti hrůz války. Prosím

Tě, abys také Ty se rozhodl pro zvýšení pracovního výkonu, abys tak dokázal, že i Ty se řadíš mezi obránce míru. Sám se rozhodni, a své rozhodnutí mi napiš. Tvůj syn František!»

Samozřejmě, že na tuto výzvu musel otec reagovat:

»Milý synu, zde máš můj závazek. Zavazuji se jako řidič motorových vozidel u Čs. stavebních závodů v Plzni, že svůj výkon zvýším o 15%, a bude-li třeba, budu jezdit i v neděli. Vůz, který mám přidělený, budu držet v pořádku, a postarám se o to, abych neměl žádnou absenci. Tvůj otec F. Fax.« (RP 16. 2. 1951.)

Toto jsou ukázky komunistické výchovy, nad nimiž se usmějeme. Jsou však ukázky jiné, nad nimiž do smíchu není:

»Tati, proč střelali ti lidi v těch železných čepicích do lidí?«, bylo první odpovědi i olázkou malého chlapce. Silně zapůsobil na dětskou duši záběr z filmového zpravodajství, v němž byl na dokumentárních snímcích ukázán charakter dnešní americké soldatesky, vraždič korejské ženy a děti zrovna tak, jak to dělali nedávno nacisté.« (4. 2. 1951).

Závěrem:

Skutečnost, že i ti nejmenší navštěvují filmy nejnižší propagandy, vzbuzující sadistické sklony, potvrzuje jen celé zaměření dnešního sovětského státu na území bývalé československé republiky: výstavba zbrojního arsenálu, na který se doplácí prací žen a dětí, daného k dispozici politické organizaci, která nezná odchylek od dané kremlinské linie a vychovává obyvatelstvo, aby s mongolskou krutostí bojovalo proti lidem stejné kultury a životního zaměření, v níž bylo po staletí vychováno.

« TRIBUNA ». Publié par l'Institut Tchécoslovaque à l'Etranger.
Rédaction et Administration : Rostislav Stasek, Postlagernd, Alten-
beim Schongau, Oberbayern, Allemagne.
Publication privée non périodique.

« TRIBUNA » list ČS. ZAHRANIČNÍHO ÚSTAVU v exilu.
Leden-únor 1951.
Adresa redakce a administrace : Rostislav Stasek, Postlagernd, Alten-
stadt beim Schongau, Oberbayern, Německo.

Vytištěno jako soukromý nepravdivý tisk číslo ~~1111111111~~